

*Др Никола Ивковић, асистент,
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу*

*УДК: 351.751
DOI: 10.46793/XIXMajsko.445I*

УСЛУГЕ ДАТА ЦЕНТАРА И ПАРАДОКС ПРИВАТНОСТИ*

Резиме

Радам се истражује однос између два супротстављена принципа. Потребе за заштитом личних података и својеволног приказивања личних података од стране грађана. Док са једне стране нормативни и инфраструктурни капацитети државе иду у правцу што сигурније заштите личних података, са друге стране постоји размишљање да грађани својеволно приказују личне податке који су законом заштићени. У том смислу радом ће бити посећена пажња уопштеном истраживању функција и развоја ДАТА центара. Прво биће истражена генеза развоја ове врсте институција. Који су политички и друштвени фактори утицали да се ова врста институција развије. Након тога анализираће се општи нормативни оквир функционисања. Када се упозна природа и функционисање ове врсте центара биће анализиран парадокс приватности. Питање постојања диспропорције између угла грађана и угла државе у питању заштите података биће предмет анализе и уочавања могућих диспропорција.

***Кључне речи:** право на приватност, ДАТА центар, заштита података, парадокс приватности.*

1. Увод

Развој технологије и технике променио је све животне обрасце и утицао на креирање потпуно другачије социолошке збиље. У домену људских права, као што је већ много пута истакнуто, под утицајем развоја све већи значај има право на приватност. Како су подаци важни на више нивоа, поред нормативне јавило се и питање инфраструктурне оспособљености држава да креирају услове за заштиту грађана. У том смислу, изградња центара у којима би се на безбедан и адекватан начин чували подаци постало је важно питање. Поред

---

* Рад је написан у оквиру Програма истраживања Правног факултета Универзитета у Крагујевцу за 2023. годину који се финансира из средстава Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије.

безбедносне ово питање добило је и политичку конотацију на међународној сцени.

Упоредо са напорима да се нормативно и инфраструктурно уреди ова област поставља се питање субјективног приступа грађана овој теми. Колико су заправо у ери опште дигитализације грађани свесни својих права и мотивисани да их штите. Нема сумње да је доктринарно, а и позитивно-правно усмерење такво да указује да се ради о најважнијим правима човека.¹ Ипак, из угла грађана има аутора који истичу да се јавља својеврсни парадокс и неподударност између тежњи државе да заштити податке и грађана да своје податке учине доступним. Потреба грађана да сами истичу своју приватност и на неки начин је препусте компанијама са једне, а са друге тежња државе ка заштити ових права назива се у доктрини парадоксом приватности.²

2. ДАТА центри

Дата центри и термилошки се везују за податке. Енглеска реч *data* која у буквалном преводу значи податак помаже да се означи центар у коме се складиште подаци различите врсте. ДАТА центри могу бити у приватном или у државном власништву. Такође, могу бити различитог капацитета, значаја и обима. Државни центри имају за циљ пре свега остваривање јавног интереса. Хронолошки поглед на креирање првих центара ове врсте враћа нас у период који је кључан и за разматрање развоја људских права. Други светски рат био је својеврсна трка, како војна тако и техничко технолошка, у циљу остваривање предности у ратним данима. Овај процес касније је водио постављању светског политичког поретка, који је такође био везан са поретком развоја технологија у годинама након великог рата.

Први подаци били су систематизовани и обрађивани од стране државе. Утврђивање ратних информација и покушаји откривања података непријатеља били су мотивација за развој како првих рачунара, тако и првих машина за складиштење података. Прва машина која је развијена и представљала је комбинацију прве државне базе података и првог рачунара понела је назив *ENIAC (The Electronic Numerical Integrator and Computer)*.³ Упоредо са развојем ове врсте технологије након Другог светског рата развија се обавештајно безбедносни сектор САД-а, као потреба за остваривањем интереса ове државе. Дакле, развој првих ДАТА центара и првих рачунара одвијао се у оквирима

---

¹ Дилигенски, А., Прља, Д., Церовић, Д., *Право заштите података GDPR*, Београд, 2014, стр. 8.

² Павуна, А., *Парадокс приватности: емпиријска провера феномена*, Загреб, 2019, стр. 133.

³ Видети: Goldstine, H., Goldstine, A., *The Electronic Numerical Integrator and Computer (ENIAC)*, Berlin, Heidelberg, 1982.

потреба за остваривањем интереса у ратним догађајима, а наставио се као потреба да се оствари геополитичка предност у годинама друге половине XX века.⁴ Рачунари и први дата центри, дакле, били су у директној вези са тежњама ка успостављању доминације на политичком и војном нивоу и у корелацији са развојем модерних обавештајних структура држава.

У Републици Србији први државни и свеобухватни ДАТА центар креиран је и лоциран у Крагујевцу. Центар је отворен у децембру 2020. године чиме су постављени темељи јединственог државном чувања и управљања најважнијим подацима. Државни ДАТА центар пружа низ услуга, од којих су кључне у јавном интересу. Сет услуга које пружа овај центар могу се поделити на услуге за безбедносни сектор државе, услуге за државну управу, услуге у служби државних телекомуникација и комерцијалне услуге приватним партнерима. Центар се налази у склопу Канцеларије за Информационе технологије и електронску управу, а неколико закона чине основу организације и функционисања центра. Самим оснивањем овог центра и улагањем држава је поставила велике задатке и очекивања од развоја у правцу безбедности и правилног коришћења података.

Како се то наводи процес дигитализације и четврта индустријска револуција виде се као велика развојна шанса и један су од приоритета у стратегији напретка државе. Центар у коме се складиште подаци на државном нивоу јако је значајан у овом процесу. Кроз овај процес долази до две врсте односа. Са једне стране имамо фактички велику брзину развоја и промена друштвених образаца, док са друге стране имамо и позитивно-правни оквир по коме мора да се одвија функционисање ових центара. У Р. Србији функционисање се одвија на неколико нивоа. Први ниво подразумева кровни документ и Закон о државној управи.⁵ Овим позитивно-правним текстом поставља се оквир који даље прате органи државне управе. На основу овог закона даље се уређује област конкретних података и информационих система на које утиче држава.

У овом процесу дигиталне безбедности и функционисања управе, на коме почива и функционисање ДАТА центара *lex specialis* је Закон о информационој безбедности.⁶ Законским текстом на уопштен начин уређују се правила функционисања најшире дефинисаног информационо-комуникационог система (ИКТ систем). У оквирима овог система посебно се апострофира управљање подацима. Овим позитивно правним текстом постављен је и оквир за доношење подзаконских аката, као и каснијих општих аката на нивоу правних лица које имају обавезу поступања по овом акту. Тако је временски интервал доношења овог законског текста био у потпуности у складу са

---

⁴ <https://storymaps.arcgis.com/stories/a21d93abf29d4b6990370cfcba143cd9> приступ 01.04.2023.

⁵ Сл. гласник РС, бр. 79/2005, 101/2007, 95/2010, 99/2014, 47/2018 и 30/2018 - др. закон.

⁶ Сл. гласник РС, бр 6/2016, 94/2017 и 77/2019.

оснивањем ДАТА центра и агендом о дигитализацији кључних области и остваривању циљева извршне власти.

Велики значај за функционисање целокупне управе има развој и функционисање ове врсте центра у државном власништву. За рад електронске управа и њену безбедност потребан како инфраструктурни тако и правни оквир. Посебно важан аспект безбедности управе државе регулише се поменути *lex specialis*-ом. Постављена начела безбедности иду у правцу свеобухватне заштите државних интереса у смислу података. Посебно се истичу информационо комуникациони системи које користи држава.⁷ Нормативни оквир и доктрина истичу значај система управљања подацима у процесу функционисања управе. У том смислу ДАТА центри дају двоструку вредност остваривању циљева које препознаје како законодавац тако и стручна јавност.

Прво, са аспекта остваривања законских циљева поставља се инфраструктурна основа. Постојање ДАТА центра на тај начин даје могућност остваривања норми које законодавац креира у јавном интересу. Адекватан однос између нормативног и фактичког посебно у области комуникационих система и система управљања подацима јако је тешко остварити. Ови системи везани су са прогресивним технолошким напретком у коме се поставља велики изазов односа реалног и законом усмереног процеса уређења друштвеног живота. Друго, са политичког аспекта јако је важно постојање и складиштење података на нивоу државе. На глобалном нивоу познати случај коришћења података од стране приватне компаније у процесима избора носиоца државне власти указао је изнова на значај складиштења и управљања подацима.⁸ Контрола, чување и безбедност података на националном нивоу има велики значај у савремено доба. Пројекције технолошког развоја и постојање вештачке интелигенције показатељ је да ће значај националног ДАТА центра са више аспеката и у више сфера бити од све веће важности за друштво.

3. Систем безбедности и ДАТА центри

Генеа развоја ДАТА центара повезана је са основама развоја безбедности држава и са формирањем државних агенција које имају приоритетне задатке у том циљу. Први рачунар као средство обрађивања велике количине података и прва база као почетак развоја центра података настали су током великог ратног сукоба. Развој ове врсте технологија настављен је такође као последица остваривања конкурентске предности у оквирима хладноратовског доба и тензија великих сила. На нижем, националном нивоу, развој рачунарских државних система и могућност складиштења податка такође је важан. ДАТА центар има велики значај за остваривање безбедног окружења и

---

⁷ Јовановић З., Андоновић С., *Право електронске управе*, Крагујевац, 2021, стр. 152.

⁸ <https://www.bbc.com/serbian/lat/svet-43475183> приступљено 25.04.2023.

функционисања целокупног државног апарата и система. Државни ДАТА центар има посебно издвојену целину коју користи Министарство унутрашњих послова Републике Србије и Безбедносно информативна агенција.

Као што је то у упоредним системима тако и у оквирима националног поретка Р. Србије Безбедносно информативна агенција управља разноврсним подацима који су од великог јавног значаја. Кровни закон којим се уређује функционисање агенције посебну пажњу поклања подацима и информацијама.⁹ Значај услуга које се пружају у оквирима ДАТА центра по питањима контроле, безбедности и квалитета услуга које се пружају из овог угла добија на додатном значају. Овај вид пружања услуга поставља ДАТА центар као једну од кључних институција заштите уставног поретка у модерно доба.

Ка циљу безбедносних протокола и услова чувања података позитивним нормама одређени су субјекти и надлежности у остваривању циља. Кровни орган у оквирима извршне власти је Министарства информисања и телекомуникација. Стратешки и политички аспект показује се и кроз одвајање и спецификација министарстава. Претходни сазив Владе имао је заједничко министарство које је вршило надлежности како у области информација тако и у области туризма. Двоструку надлежност вршило је некадашње Министарство трговине туризма и телекомуникација. Ново министарство, пак, специфично врши надлежности информисања и телекомуникација. Ова промена у ери дигиталног доба веома је важна. Како у оквиру специфичнијег и ефикаснијег вршења надлежности у области података тако и у смислу показатеља политичке воље да се настави у правцу дигитализације државне управе.

У оквиру Министарства информисања и телекомуникације, унутрашњом организацијом, формиран је посебан Сектор за информационо друштво и информациону безбедност.¹⁰ У комплексном систему, нормативним оквиром предвиђена је и посебна инспекција која би требало да надгледа и контролише информациону безбедност. У питању је Инспекција за информациону безбедност електронску идентификацију и квалификоване услуге од поверења.¹¹ На основу доступности годишњег плана инспекцијског надзора¹² може се уочити да Инспекција има само два запослена који би требало да врше обимни надзор. Пре свега над применом Закона о информационој безбедности, али и Закона о електронском документу, електронској идентификацији и услугама од поверења у електронском пословању.¹³ Број запослених у ери

---

⁹ Чл. 2 Закона о Безбедносно - информативној агенцији Сл. гласник РС 42/2002, 111/2009, 65/2014 - одлука УС, 66/2014 и 36/2018.

¹⁰ Јовановић З., *нав. дело*, стр. 152

¹¹ *Исто*, стр. 153.

¹² <https://www.mit.gov.rs/extfile/sr/706/Plan%20inspekcijskog%20nadzora%202023%20Inspekcija%20za%20IB-za%20sajt1.pdf> приступљено 12.03.2023.

¹³ Сл. гласник РС, бр. 94/17 и 52/21.

промена и све већег преласка на дигиталне услуге није довољан. У том смислу требало би препознати значај наведеног оквира и повећавати капацитете инспекције, посебно имајући у виду извесно повећање поступање по наведеним законима.

Инспекција би требало, а то је и предвиђено планом инспекцијског надзора, да врши контролу постојања Аката о безбедности. Такође и поступање пружалаца јавних услуга од поверења у области електронског пословања. Иако у Р. Србији постоје и друга тела која би требало да обављају саветодавне и друге послове ка обављању безбедних информационих послова постојање и јачање капацитета инспекције јако је важно. Посебно из угла овлашћења инспекције, а то је забрана појединих делатности и послова као и кажњавање одговорних за непридржавање законског оквира. На основу извештаја и упоредне анализе позитивног оквира стиче се утисак да тежина бирократских процедура може бити главни проблем развоју механизма заштите информационог простора. Р. Србије.

У том смислу Министарство информисања и телекомуникација предвидело је механизме како би се утицало на исправљање аномалије у систему. Предвиђена је могућност пријаве инцидената у области информационе безбедности. Пријава је транспарентно постављена на сајт Министарства, чиме се додатно указује на природу надлежног органа и додатно утиче на ефикасност поступка. Ипак пријава, у недостатку капацитета контролних механизма зависи од савесности и мотивације грађана који су у могућности да приме наведене информације. На тај начин поставља се бар основа да се недостатак капацитета надзора у експанзији дигиталних информационих средстава надомести.

Анализирајући степен безбедности додатно се разуме значај који има ДАТА центар за функционисање једног друштва. Остваривање адекватног законског оквира било би готово немогуће без постојања примереног центра у коме би се складиштили подаци. Даље, постојање строгих критеријума безбедности који су неопходни да би функционисао овај систем на основу позитивно-правних али и интерних правила доприноси сигурности и поверљивости како државних органа тако и грађана. Не би требало занемарити и утисак који грађани стичу могућношћу да се подаци који се тичу државе, друштва али и грађана појединачно чувају у оквирима националне институције. Такође и комерцијална усмереност услуга и уговори са највећим светским компанијама додатни су показатељ како поверљивости тако и степене оспособљености државне институције да осигура функционисање важног сектора. У том смислу требало би са становишта доктрине подржати развој и функционисање ДАТА центара и информационе безбедности која се на тај начин повећава. Такође, потребно је анализирати услуге које се пружају и доприносити нормативном оквиру ка бољој усклађености нормативног и фактичког.

4. Парадокс приватности

Упоредо са постојањем напора, како нормативних, тако и организационо техничко технолошких, ка безбедности најширег круга података, остаје отворено питање односа грађана према овом питању. У свеопштим променама образаца живота значај података, како општих, тако и личних повећава се из године у годину. Као што је већ истакнуто у доктрини специфични феномен парадокса приватности супротставља се истакнутим тежњама државе ка заштити и уређењу дигиталног поља. Посебно питању личних информација и података који се деле и доступни у електронском формату.

На примеру законског оквира Р. Србије и постојања како инфраструктурних и регулаторних механизма закључује се да је стратегија државе у том правцу добра. Развој услуга које државна управа пружа у ери дигитализације, у великој мери олакшава живот грађана. Такође, у исто време постоје правни оквири који пружају могућност заштите, а кадровски капацитети на којима би требало радити иду ка тенденцији напретка. Истовремено се коригују и симплификују бирократске процедуре. Постојање друштвених мрежа и разноврсних дигиталних формата који су доступни грађанима изазов је, са друге стране, на приватном плану. Изазов је, при том већи, са аспекта локације на којима се ти подаци складиште и чувају. Друштвене мреже које се највише користе у свету, али и на територији Р. Србије налазе се на територијама других држава. Безбедност ове врсте података али и потенцијална безбедност укупног друштва, у том смислу, у великој мери подложна је ризику.

Имајући у виду наведено, анализа парадокса приватности веома је важна. Постојање размишљања да људи нису превише забринути за своје приватне податке потпуној је супротности са напорима држава да заштите, како нормативно, тако и инфраструктурно државне и личне податке грађана. На овај парадокс при коришћењу друштвених мрежа указали су научници током последње две деценије из различитих углова и сфера. Посебно је интересантан и јасан пример из 2006. године. Анализа понашања тинејџера на друштвеним мрежама била је почетни замајац ка статистичком доказивању и указивању на парадокс приватности. Научници су приметили да постоји велика диспропорција у својеволном приказивању података и личних ставова тинејџера и њихове реакције када родитељи за то сазнају.¹⁴ Касније су вршена разноврсна истраживања која су у зависности од методологије указивала на различите резултате. Утицајним истраживањем из 2017. године, које је извршено и објављено у Хрватској, доказана је неподударност између ставова о забринутости и реалног понашања на друштвеним мрежама. Односно указано је да парадокс приватности постоји, да корисници друштвених мрежа иако исказују забринутост за своје личне податке исте чине својеволно доступним друштвеним мрежама. На тај начин корисници омогућавају базама података

---

¹⁴ Павуна, А., *нав. дело*, стр. 133.

односно ДАТА центрима страних држава да складиште и користе њихове личне податке у различите сврхе. Очигледно је да се ти подаци користе у комерцијалне сврхе пошто је то основа прихода ових компанија. Оно што није познато, је да ли постоји могућност и шире употребе која се званично не приказује.

Овај проблем још је озбиљнији ако се сагледа обим коришћења друштвених мрежа, као и развој тзв. вештачке интелигенције. Обимна анализа која је вршена на групацији студената егзактним мерењима и показатељима доказала је постојање велике зависности ове популације од друштвених мрежа.¹⁵ Ако се симплификовано и узмемо да је приказана и уочена група показатељ размишљања будућих генерација, може се закључити да друштвене мреже имају велику улогу у тренутној социолошкој збиљи. Подаци који су доступни власницима друштвених мрежа већ сада креирају комерцијалне и рекламне садржаје, па се у извесним тренуцима чини као да уређаји чују шта ми размишљамо. Овај утисак стиче се посебно приликом понуда извесних производа када се уочава брзина обраде прикупљених информација. У реалности друштвене мреже користе и систематизују податке које ми претражујемо или анализирамо и великом брзином те информације претварају у могућности за рекламирање. Галопирајући развој вештачке интелигенције само ће убрзати ове процесе складиштења, систематизације и усмеравања тако прикупљених података.

Имајући у виду развој вештачке интелигенција која је суштински ослоњена на податке, значај ДАТА центара додатно се чини важним за безбедност једног друштво. Оно што са друге стране јесте велики изазов је постојање поменутог парадокса приватности и недовољне свести грађана у том циљу. Веома је комплексан задатак уклопити интересе државе, са ставовима друштва у ери слободе одлучивања грађана о својим правима и обавезама. Посебно када те обавезе нису и тешко могу бити уткане у позитивно правни оквир. Управо то је и сегмент личних података које грађани чине доступним иностраним ентитетима. Овај проблем нема само националну конотацију већ је шире димензије. На основу показатеља о власништву друштвеним мрежама, а самим тим и подацима који се на њима деле овај изазов је присутан на нивоу целокупне Европе. Поред постојања овог проблема тренутно он ће се мултипликовати када дође до још снажније употребе и развоја вештачке интелигенције. На нивоу Европске Уније у том правцу не виде се стратешки, нити нормативни напори да се овај проблем решава.

Из угла нашег подручја, услуге које пружају ДАТА центри на националном или на нижим нивоима државне организације Р. Србије од значаја су како за државу тако и за грађане. Органи Р. Србије у могућности су да остварују разноврсне услуге, а те услуге уклапају се у стратешки развој и дигитализацију државне управе која неколико последњих година налази као приоритет

---

¹⁵ Више видети: Hou, Y., Xiong, D., Jiang, T., Song, L., Wang, Q., *Social media addiction: Its impact, mediation, and intervention. Cyberpsychology*, Brno, 2019.

извршних органа. Ипак ако се има у виду парадокс приватности потребно је предузети кораке који су могући на националном нивоу. Неопходно је првенствено кренути од утврђивања чињеница. У том смислу потребно је утврдити број корисника друштвених мрежа на националном нивоу као и друге чињенице које се тичу учесталости коришћења и навика које је могуће утврдити. Након тога, потребно је проверити парадокс приватности на истом нивоу. Тек утврђивањем основних података и чињеница могуће је креирати стратегију развоја у правцу још бољег пружања услуга ДАТА центара.

Ипак велики број фактора не зависи од националног нивоа. Питање података је глобално питање. На нивоу Европе, чак ни заједница у оквиру ЕУ не успева на прави начин да контролише изазове података и долазећег коришћења вештачке интелигенције. Иако су одређени извесни стратешки кораци ка финансирању пројеката на тему коришћења података и вештачке интелигенције учињени, изгледно је да јачи и јаснији политички приступ недостаје. На пољу складиштења података креирањем друштвених мрежа које су у приватном интересу издвајају се две водеће светске силе. Већина друштвених мрежа у власништву је приватних компанија из САД-а. Ипак растућа и утицајна друштвена мрежа *TikTok* у власништву је компаније из НР Кине. На пољу података и складиштењу, па и у управљању коришћења података на неки начин сликава се и глобални политички утицај.

Вештачка интелигенција која се ослања искључиво на базе података, тј. на различите врсте ДАТА центара изазов при којем се не виде правне и политичке баријере. У 2023. години коришћење вештачке интелигенције постало је широко распрострањено међу грађанима. Већ се чине разноврсна упозорења да доступност ових алата врши брзе промене социолошке збиље.¹⁶ Ипак, не чине се нормативни, организациони и шири политички напори да се правилно приступи уређењу ове области. Године испред нас указаше на ниво развоја људске заједнице и способности да користи нове алате. Значај ДАТА центара и на ограниченом националном нивоу, биће све важнији. У том циљу потребно је изнова радити на унапређењу услуга, услова и могућности које пружа центар на националном, али и на нижим локалним нивоима. Ипак изазов недовољне свести грађана о својим приватним подацима изазов је који је веома тешко превазићи.

5. Закључак

Постојање националног ДАТА центра, али и постојање различитих центара за складиштење података на локалним нивоима изузетно је важно за шири круг питања од јавног интереса. Поступак дигитализације услуга које пружа управа, чини ефикаснијим и рационалнијим степен остварености права грађана, али у исто време чини значајне уштеде функционисања државне

---

¹⁶ <https://www.politika.rs/scc/clanak/540599/Magazin/Nova-dimenzija-vestacka-inteligencija-je-u-Australiji-napisala-prvi-politicki-govor> приступљено 05.04.2023.

администрације. У овом процесу постојање адекватног законодавног оквира предуслов је функционисању система. Адекватни правни оквир који постоји код нас и развија се и инфраструктура у виду ДАТА центара уливају сигурност и са становишта експанзије вештачке интелигенције. Научници, ширег круга, питање вештачке интелигенције постављају на пиједестал друштвених тема са пуно недоумица. Како се вештачка интелигенција ослања на коришћење база података и велику брзину обраде тако доступних информација контрола употребе биће доступна само онима који на неки начин контролишу базе података. У том смислу парадокс приватности једно је од питања које захтева дубљу анализу. Како се подаци које чинимо доступним разноврсним креаторима дигиталних садржаја налази ван оквира наше државне заједнице биће озбиљан изазов у годинама које долазе. Примарно, требало би улагати напоре ка повећању свести о значају података и могућностима утврђивања приватних чињеница када се подаци чине доступним различитим ентитетима. Изазов је већи ако се има у виду да ни једна од најпопуларнијих друштвених мрежа, које самим тим користе и највише приватних података нису у власништву или лоциране на територији Европе. Већина компанија, а самим тим и ДАТА центри тих компанија налазе се на територији САД-а. Такође, НП Кина је креирањем друштвене мреже у експанзији постала један од два највећа субјекта на пољу података. Време које је већ наступило показује спремност различитих ентитета да се уклопе у нову стварност која је настала брзином обраде и коришћења података. Питање моћи оних који буду доминантни у овом процесу, није лако уочити социолошки, а биће тешко и правно уредити.

*Nikola Ivković, Ph.D., Assistant
Faculty of Law, University of Kragujevac*

DATA CENTER SERVICES AND THE PRIVACY PARADOX

Summary

The paper explores the relationship between two opposing principles. Needs for protection of personal data and voluntary disclosure of personal data by citizens. While on the one hand, the normative and infrastructural capacities of the state go in the direction of the safest possible protection of personal data, on the other hand, there is a thinking that citizens voluntarily display personal data that is protected by law. In this sense, the work will pay attention to the general research of the functions and development of DATA centers. First, the genesis of the development of this type of institution will be explored. What political and social factors influenced the

development of this type of institution. After that, the general normative framework of functioning will be analyzed. Once the nature and functioning of this type of center is known, the paradox of privacy will be analyzed. The question of the existence of disproportion between the angle of citizens and the angle of the state in the matter of data protection will be the subject of analysis and observation of possible disproportions.

Key words: *right to privacy, DATA center, data protection, privacy paradox.*

Литература

- Goldstine, H. H., Goldstine, A., *The Electronic Numerical Integrator and Computer (ENIAC)*, In: Randell, B. (eds) *The Origins of Digital Computers. Texts and Monographs in Computer Science*. Springer, Berlin, Heidelberg, 1982.
- Дилигенски, А., Прља, Д., Церовић, Д., *Право заштите података GDPR*, Београд 2014.
- Egliston, V., Marcus, C., *Critical questions for Facebook's virtual reality: data, power and the metaverse*, *Internet Policy Review*, no. 10(4)/2021.
- Јовановић, З., Андоновић, С., *Право електронске управе*, Крагујевац, 2021.
- Младенов, М., *Заштита права на приватност у пракси Европског суда за људска права*, Зборник правног факултета у Новом Саду, бр. 3/2014.
- Павуна, А., *Парадокс приватности: емпиријска провера феномена*, Загреб, 2019.
- Симовић, Д., Станковић, М., Петров, В., *Људска права*, Београд 2018.
- Нои, Y., Xiong, D., Jiang, T., Song, L., Wang, Q., *Social media addiction: Its impact, mediation, and intervention*, *Cyberpsychology Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, Article 4, no. 13(1)/2019.